

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 248/2010-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. mája 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. M. H. a J. H., obaja bytom Z., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007 a jeho rozsudkom č. k. 13 Co 289/2009-150 zo 16. februára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. M. H. a J. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2010 doručená sťažnosť Mgr. M. H. a J. H. (ďalej len „sťažovatelia“), obaja bytom Z., ktorou namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007 a jeho rozsudkom č. k. 13 Co 289/2009-150 zo 16. februára 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia namietajú porušenie označeného práva rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 289/09-150 zo 16. februára 2010 (právoplatný 3. marca 2010) z dôvodu, že podľa ich názoru sa krajský súd v odvolacom konaní zaoberal len odvolaním proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 9/2009-108 z 22. septembra 2009, ktorým tento zamietol návrh sťažovateľov na opätovnú obnovu konania (návrh podaný 13. januára 2009) a nezaoberal sa súdnym konaním okresného súdu sp. zn. 9 C 70/2003, ktoré predchádzalo opätovnému návrhu na pokračovanie konania. Podľa sťažovateľov v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C 70/2003 ich okresný súd uznesením č. k. 9 C 70/03-171 z 15. mája 2007 a následne i krajský súd uznesením č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007 veľmi poškodili.

V ďalšej časti sťažnosti opisujú sťažovatelia postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 70/2003, spochybňujú konanie zákonného sudcu okresného súdu JUDr. I. Ď., ktorý nerešpektoval nimi predložené listinné dôkazy, namietajú konanie súdnej znalkyne Ing. J. H. z P. ustanovenej okresným súdom a spochybňujú uznesenie okresného súdu z 15. mája 2007, ktorým okresný súd na základe ich späťvzatia návrhu konanie zastavil. Sťažovatelia svoje späťvzatie návrhu odôvodňujú takto: „... *sme boli nútení zobrať späť pre nepriaznivý znalecký posudok, avšak späťvzatie sme hneď odvolali, lebo sme nepoznali dôsledky späťvzatia, s ktorými mal nás sudca JUDr. I. Ď. najprv oboznámiť a až potom vydať uznesenie o zastavení konania.*“

Proti predmetnému uzneseniu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd 12. júla 2007 tak, že rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil. Podľa sťažovateľov ich v konaní pred krajským súdom poškodila predsedníčka senátu JUDr. M. P., ktorá „*už tým, že podali proti zastaveniu konania odvolanie... mala... povinnosť uznesenie okresného súdu zrušiť a zariadiť, aby bol ustanovený kontrolný súdny znalec, ktorého meno a adresu sme na poslednej strane odvolania uviedli, a žiadali jeho ustanovenie*“. V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia namietajú, že o veci bolo rozhodnuté bez ich súhlasu a nariadeného pojednávania.

Okresný súd uznesením z 15. apríla 2008 vyzval sťažovateľov na doplnenie ich podania z 23. augusta 2007 označeného ako dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu z 12. júla 2007 z dôvodu, že ich podanie neobsahuje náležitosti dovolania v zmysle § 241

ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku prostredníctvom „*nimi zvoleného advokáta*“. Dňa 19. mája 2008 sťažovatelia doplnili svoje podanie s tým, že „*ani jeden advokát nás nechcel zastupovať v našom súdnom konaní, keď si prečítal... Navrhovatelia vzali procesným podaním zo dňa 12. 7. 2005 návrh voči odporcovi späť v celom rozsahu.*“. Podľa sťažovateľov rozhodnutie krajského súdu z 12. júla 2007 je zmätočné, boli ním poškodení a žiadajú, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní uznesenie krajského súdu z 12. júla 2007 potvrdil. Predmetné uznesenie bolo sťažovateľom okresným súdom doručené 10. októbra 2008.

Dňa 12. januára 2009 podali sťažovatelia okresnému súdu opätovný návrh na obnovu konania vedeného pod sp. zn. 9 C 70/2003. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 9/2009-108 z 22. septembra 2009 návrh zamietol s odôvodnením, že nárok navrhovateľov je premlčaný. Proti predmetnému rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 13 Co 289/2009-150 zo 16. februára 2010 tak, že rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej zamietol návrh sťažovateľov, potvrdil.

Podľa sťažovateľov krajský súd týmto rozsudkom porušil ich základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007 a jeho rozsudok č. k. 13 Co 289/09-150 zo 16. februára 2010, priznal im „*úhradu poškodenia odporcom*“ v sume 260,14 €, úhradu súdnych trov v sume 367,18 € a primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 267 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. ...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľmi namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007 a jeho rozsudkom č. k. 13 Co 289/2009-150 zo 16. februára 2010

1. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľov). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovatelia mohli o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 236/03, IV. ÚS 158/04) a jednou zo zákonných podmienok na jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľov a nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (IV. ÚS 237/04).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že označené konanie krajského súdu bolo ukončené uznesením č. k. 14 Co 181/07-191 z 12. júla 2007. Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd nezistil právoplatnosť napadnutého rozhodnutia. Zistil však, že sťažovatelia podaním z 23. augusta 2007 podali proti predmetnému uzneseniu krajského súdu dovolanie, čo potvrdzuje, že v čase podania dovolania bolo napadnuté uznesenie krajského súdu právoplatné.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že lehota ustanovená pre tieto konania pred ústavným súdom nebola zachovaná, sťažovateľom bez akýchkoľvek pochybností uplynula skôr, ako podali sťažnosť ústavnému súdu (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako oneskorene podanú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 289/2009-150 zo 16. februára 2010

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľov v časti namietajúcej porušenie označeného základného práva rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 289/2009-150 zo 16. februára 2010, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 9/2009-108 z 22. septembra 2009, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Jedným z aspektov práva na súdnu ochranu chráneného v čl. 46 ods. 1 ústavy je právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu).

Porušenie práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by v prípade sťažovateľov prichádzalo do úvahy vtedy, keby podmienky na prístup k tomuto súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli zo strany krajského súdu rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. Inými slovami, keby krajský súd tieto všeobecné podmienky prístupu k súdu vykladal vo vzťahu k sťažovateľom diskriminačne v porovnaní s ich výkladom pri iných subjektoch domáhajúcich sa súdnej ochrany. V prípade sťažovateľov k takej situácii nedošlo, sťažovatelia mali priznané postavenie účastníka súdneho konania a krajský súd o ich návrhu meritórne rozhodol, aj keď nie v súlade s predstavami sťažovateľov.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu okrem iného vyplýva:

«Napadnutým rozsudkom okresný súd návrh zamietol, navrhovateľom uložil spoločne a nerozdielne nahradiť odporcovi trovy konania v sume 203,72 eura do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení uviedol, že navrhovatelia „prvý návrh“ podali dňa 16. 04. 2003, pričom tento návrh zobrali späť a súd konanie zastavil. Nenastalo

spočívanie plynutia premlčacej doby. Následne navrhovatelia podali „opätovný návrh“ dňa 13. 01. 2009. Súd mal jednoznačne preukázané, že nárok navrhovateľov je premlčaný. Ak súd zistí, že nárok je premlčaný a povinný subjekt vznesie námietku premlčania, z hľadiska procesnej ekonomiky už nepreskúma samotné „meritum veci“. Súd dospel k záveru, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/70/2003 nebolo riadne pokračované a súd na základe späťvzatia návrhu konanie zastavil. Navrhovatelia mali možnosť uplatniť na súde to isté právo znova, no nastala situácia, že premlčacia doba uplynula a právo navrhovateľov sa premlčalo, keď odporca vznesol námietku premlčania. Súd potom nemohol navrhovateľom právo priznať. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 OSP a odporcovi, ktorý mal plný úspech vo veci, priznal náhradu trov konania.

Navrhovatelia v podanom odvolaní a v jeho doplnkoch uviedli, že po tom ako bolo konanie zastavené v dôsledku späťvzatia návrhu, podali „opätovný návrh“ na pošte dňa 12. 01. 2009. Do tohto dátumu od obdržania uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici do 17. 08. 2007 „uplynul len 1 rok 4 mesiace a 25 dní“. Podaním „opätovného návrhu“ sme dvojročnú premlčaciu dobu nezmeškali. K zastaveniu konania došlo „nesprávne“. Namietali rozsudok okresného súdu aj v časti, v ktorej uložil navrhovateľom spoločne a nerozdielne nahradiť odporcovi trovy konania. Poukázali na svoju sociálnu situáciu. Uviedli, že obaja sú poberateľmi starobných dôchodkov, navrhovateľka v 2. rade v sume 286,40 eura mesačne.

Vyjadrenie k podanému odvolaniu nebolo podané.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd vec v medziach daných ust. § 212 ods. 1 prejednal a rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil z týchto dôvodov.

Okresný súd správne zistil skutkový stav, správne ho právne posúdil, preto sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku.»

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo vzťahu k sťažovateľom potvrdil. V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľov nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda krajský súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľov „nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou

a výkladom práva“. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2010